

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 29 (552).

Fredagen den 22 juli 1898.

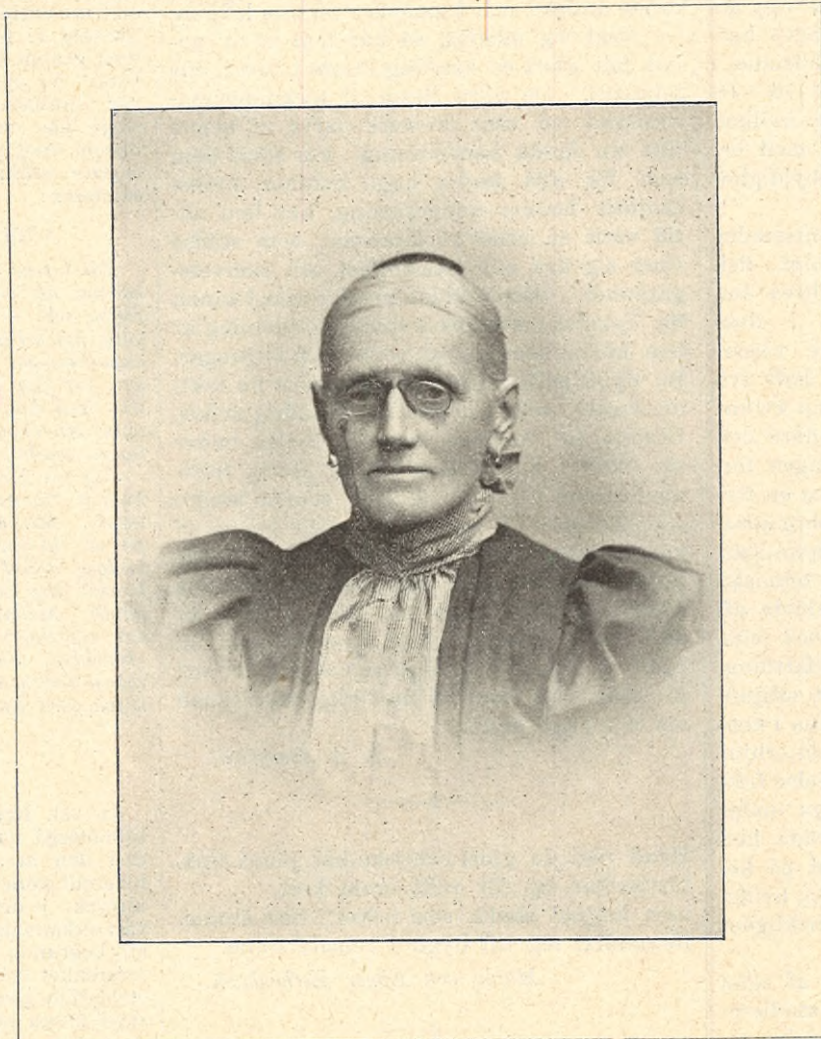
11:te årg.

Prenumerationspris pr år: Idun ensam kr. 5:— Iduns Modet., fjortondagsuppl. > 5:— Iduns Modet., månadsuppl. > 3:— Barngarderoben > 3:—		Byrå: Klara södra kyrkog. 16, 1 tr. Öppen kl. 10—5. Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.	Utgivningstid: hvarje fredag. Lösnummerpris 15 öre (lösnr endast för kompletteringar.)	Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Plattsökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påtörjadt tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp-rad.
---	--	--	--	---	--

Amelie Brandt.

I årgången 1895, n:r 25, presenterade Idun för sin läsekrets bilden af fru Sofi Nilsson, den framstående lärarinnan, hvars mångåriga verksamhet på undervisningens område och särskildt införande af skolkök i våra folkskolor väckt mycket uppmärksamhet i vårt land. Vid sitt afskedstagande från skolan fick hon äfven från högsta ort mottaga guldmedaljen »För medborgerlig förtjänst». En annan guldmedalj: »*Illis quorum meruere labores*», liksom den förra en för kvinnor mindre vanlig utmärkelse, har nu äfven kommit till del hennes vän, sedan många år tillbaka, öfverlärarinnan vid Tekniska skolan i Stockholm och afdelningsföreståndarinnan vid nämnda skolas kvinnliga afdelning fröken Amelie Brandt.

Det är en lång och gagnande verksamhet som här vunnit ett erkännande från de styrandes sida, en verksamhet som, dess bättre, icke är afslutad, utan hvilken, som man får hoppas, ännu länge kommer att fortgå. Det är äfven i detta fall åt undervisningen som Amelie Brandt ägnat sin kraft, men det är en annan del däraf nämligen teckningsundervisningen, såväl frihandsteckning som äfven konstruktionsritning. Sedan fyrtio år tillbaka har hon först som lärjunge, sedan som lärarinna tillhört vår största tekniska skola och förnämsta konstindustriella läroanstalt. Född 1839 i Stockholm af föräldrarna, pianofabrikören Carl Brandt och hans maka Ulrika Vilhelmina Hagman, hade hon sitt barndomshem i Klaratrakten, som då hade ett helt annat utseende än

nu. Där nu hotel Continental W6 reser sig, låg då vid dåvarande Klara Strandgata det s. k. Kirsteinska huset, där Musikaliska akademien en tid var inhytt, skild af gatan från Kristeinska trädgården, som gick ända ned till Klara sjö. Det närbelägna huset med nummer 70 A vid Klara Bergsgatan var länge i hennes fars och sedan i hennes och hennes syskons ägo, tills det år 1879 inköptes af järnvägen för att användas till bostadslägenheter åt dess ämbets- och tjänstemän m. m. Det är i denna trakt, nu så storstadsmässig, då ännu så landtlig, som Amelie Brandt har tillbragt sina flesta år.

Riksdagsmannen, först i bondeståndet, sedan i andra kammaren, Jonas Andersson i Häckenäs hade på slutet af 1850-talet utverkat tillstånd för sin dotter att bevista undervisningen i d. v. Slöjdskolan. Denna rättighet utsträcktes till några andra unga kvinnor, och det var därför såsom en af de första kvinnliga lärjungar vid skolan som Amelie Brandt vårterminen 1858 där antogs till lärjunge. Hon begagnade sig där under några år af undervisningen samt var äfven under några terminer biträdande lärarinna i klotsteckning därstädes. År 1864 blef hon elev vid Akademien för de fria konsterna och hade först för afsikt att bli landskapsmålarinna, hvarför hon, till att börja med, deltog i därvarande landskapsskolas kurser, men ändrade sedan tanke och erhöi vårterminen 1870 afgångsbetyg som teckningslärarinna. Denna utbildning — som nu är förlagd till Tek-

Den ej kan bygga sitt eget hus,
Hvad stort han bygger går ock i grus,

Björnstjerne Björnson.

niska skolan — meddelades nämligen då i konstakademien. Under nämnda tid sysslade fröken Brandt äfven med andra göromål. Hon arbetade som xylograf och biträde därvid bl. a. d. v. jägmästaren, n. m. landshöfdingen Björkman och affidne professor Eric Edlund. Denna verksamhet måste hon dock, tillfölje af sin långsynthet, uppgifva, då den förskaffade henne en kontinuerlig hufvudvärk.

Med 1864 började Amelie Brandt sin egentliga undervisning i den skola, där hon till slut skulle få sin hufvudsakliga verksamhet. Slöjdskolan i Stockholm införde detta år ett nytt ämne, tillverkning af papparbeten, och fröken Brandt förordnades till öfverlärarinna däri, efter att hafva, vid Norrköpings litografiska anstalt, inhämtat metoderna därför. Detta ämne, som nu väl kan anses vara skäligen antikveradt, och som äfven försvann vid skolans omorganisation, var då mycket populärt. Man gjorde stora vaser och skrin af papp, afsedda såsom prydnadspjeser, och i landsorten lära äfven dylika arbeten, tillverkade af forna elever, verkligen funnit afnämre hos juvelerarne. En annan, mera anspråkslös men äfven mera nyttig tillämpning af detta läroämne var förfärdigandet af apoteksaskar; och i ett par af Stockholms folkskolor lämnade fröken Brandt gratislektioner i tillverkandet af solida pappfigurer såsom åskådningemedel för den geometriska undervisningen. Äfven verkade fröken Brandt samtidigt såsom underlärarinna i klotsteckning i Slöjdskolan samt hade fullt upp att göra med privatlektioner, men hennes hufvudverksamhet var dock såsom lärarinna i Åhlinska skolan, där hon då hade 16—18 timmars undervisning i veckan, och hvilken skola hon ännu i dag — fastän med betydligt reducerad undervisningsskyldighet — tillhör.

Då Slöjdskolan år 1879 omorganiserades såsom Tekniska skolan i Stockholm, fick Amelie Brandt erbjudande att blifva den första afdelningsföreståndarinnan i dess kvinnliga afdelning. Skolan hade visserligen redan, sedan länge tillbaka, haft två hufvudafdelningar: en manlig och en kvinnlig, men mellan skolans föreståndare och de olika skolafdelningarna fanns ingen förmedlande länk. Detta undergick nu en förändring, i det skolan vid sin reorganisation fick fyra (numera fem) skolafdelningar, och af dessa fingo alla, utom den tekniska afton- och söndagsskolan, sin särskilda afdelningsföreståndare. Hon ville dock icke, till en början, åtaga sig denna befattning, lika litet som den henne samtidigt erbjudna befattningen såsom öfverlärarinna i konstruktionsritning, och på ett förnyadt erbjudande, denna gång i särskild skrifvelse från skolstyrelsen, som hon fick mottaga under sin utrikes resa samma år, svarade hon äfven nej. Men vid sin återkomst på hösten antog hon båda befattningarna, hvilka hon med oförminskadt nit och skicklighet än i dag utför.

Nämnas bör att fröken Brandt af egna medel företagit tvänne utländska studieresor, den första — såsom ofvan sades —

1879 för att i Hamburgs »Allgemeine Gewerbeschule» taga reda på den då nya Stuhlmansska metoden för teckningsundervisningen, hvilken man nu skulle införa i vårt land. Det var närmast med afseende på sin befattning i Åhlinska skolan, som hon företog denna resa, men då tanken på att lyssna till Tekniska skolans kallelse hos henne började mogna, auskulterade hon äfven i konstruktionsritningsundervisningen vid de tyska skolorna samt rättade sina öfriga studier efter detta ändamål.

År 1886 företog Amelie Brandt ytterligare en resa till Berlin, södra Tyskland och Schweiz. I Berlin gällde hennes besök hufvudsakligen Gewerbemuseum, där hon nu som direktör återfann D:r Jessen, som 1879 var ledare för Hamburgs Gewerbeschule. Vid sina studier här sysselsatte hon sig företrädesvis med konstindustriell fackteckning, det nya ämne, som under den så i förtid, och på ett så sorgligt sätt, bortgångne Hugo Hörlins ledning blifvit infördt vid Tekniska skolan. Vidare studier idkades med stor fördel i München, och om Schweiz än icke hade så mycket att erbjuda, fästades dock hennes uppmärksamhet därpå, att elementar- och flickskolor där bestodo sig med särskilda ritsalar: något för vårt land mindre vanligt.

Om äfven Amelie Brandt, såsom ställd på en helt annan post, icke kunnat taga någon mera djupt ingripande del i den storartade utveckling, hvaraf Tekniska skolan i Stockholm — särskildt under dess nuvarande nitiske och framsynte rektors ledning — visat sig mäktig, så har hon på ett annat fält gjort en betydlig insats i vårt lands kulturlif. De allra flesta af teckningslärarinnorna vid våra läroverk hafva af henne fått sin första handledning. För såväl dem som för alla andra unga kvinnor, hvilka åtnjutit hennes undervisning, har hon alltid varit en utmärkt lärarinna, som städse visat sig äga stor skicklighet och samvetsgrannhet. Såsom afdelningsföreståndarinnan för Tekniska skolans kvinnliga afdelning är hon mellanhand mellan rektor och lärjungar. En dylik plats fordrar en sällspordt fin takt, ett lagom, som Amelie Brandt aldrig svikit. Otaliga äro de unga kvinnor, hvilka under sin skoltid haft henne till en aldrig tröttnande moderlig vän. Och vi, som en längre eller kortare tid samarbetat med henne, vi känna fullväl det nit, den aldrig svikande plikttröhet, hvarmed hon städse fyllt sina åligganden; en ifver att aldrig gifva för litet, men mången gång mycket mera, än hvad af henne kan begäras, af sin tid och af goda råd samt af moderlig omvårdnad om sin unga skara.

J. A. Bergstedt.

Hvad rätt du gjort och icke har glömt bort,
Förvandlar sig till orätt inom kort,
men ångrad skuld, som lefver i ditt minne,
förvandlar sig till dygd i renadt sinne.

Maria von Ebner Eschenbach.

När rosorna blomma...

När rosorna blomma så hvita och skära,
är lyckan nära.
Hon binder af rosor i solskens glans
sin doftande krans.

Bland rosor hon ler sitt ljufvaste löje
i lust och nöje,
den finns, hennes ljusaste rikedom,
bland rosenblom.

Så sök henne då i solskensstunden
bland rosor i lunden —
så sök henne, förr'n hon har flytt sin kos,
och vissnat, din ros!

Adi.

I sekelslutet.

Några tankar och reflexioner af E. V. A.

Det är redan någon tid, sedan Iduns redaktion mottog följande uppsats från dess anonyma författare. Vi funno de synpunkter, som där utvecklades, i många afseenden så behjärtansvärda och talangfullt motiverade, att vi ingalunda kände oss hågade att aldeles undertrycka dem. Däremot kunde vi ej undgå att reservera oss mot en viss ensidighet och skärpa i framställningen, likasom vi funno den i öfrigt förtjänstfulla formen genom sin bredd kanske något för tung för Idun. Vi gjorde ock i denna riktning genom vår »breflåda» en hemställd till förf. och föreslog här och hvar några mildrande ändringar liksom möjligen det rika ämnets uppdelande i smärre artiklar. Härpå svarade den ärade in-sändaren:

»Till Iduns Redaktör!

Edert svar till E. V. A. i Iduns breflåda tyckes komma att röna de goda rådens vanliga öde: de följas icke — åtminstone ej gärna. På samma gång jag erkänner, att ni har fullkomligt rätt i edra anmärkningar öfver uppsatsen, måste jag dock tillstå, att jag är bra ohågad att ytterligare »taga itu» med den, dels emedan jag för tillfället ej kan ägna den något ihållande intresse, dels, och förnämligast, emedan min tid är strängt upptagen.

Jag har berört en mängd frågor, hvilka förvisso kunnat lämna stoff till flere själfständiga uppsatser. Min afsikt var emellertid blott att slå ned på en del förvänderheter och jag valde en titel som medgaf frihet att mer eller mindre grundligt behandla dem, och en titel som icke innebar något bindande. Måhända borde jag betonat att tankarne och reflexionerna endast göra anspråk på att vara »spridda». Jag önskade gärna, att ni toge uppsatsen sådan den är — äfven om ni anser eder behöfva göra vissa reservationer.

Högaktningfullt
E. V. A.

Ja väl, hvarför icke! Vi vilja nu verkligen tillmötesgå förf:s önskan och taga uppsatsen »sådan den är». Våra läsarinor må då ock godhetsfullt göra detsamma! Vår reservation ligger uttryckt i denna lilla »förhistoria», liksom ock vårt erkännande af det myckna goda, som finnes att begrunda i E. V. A:s framställning. En rik erfarenhet och ett bildadt hjärtelag tala dock så otvetydigt genom densamma, att helt visst ingen skall ångra att hafva tagit del af dess innehåll.

I bland de väldiga kulturinsatser, som gjorts under det nittonde århundradet, utgör kvinnoemancipationen onekligen en af de märkligaste. Den stigande aktningen för människovärdet banade väg för denna frigörelse, och den under vårt århundrade oerhördt utvecklade storindustrien, hvilken kring-skar och gjorde inskränkningar på de områden och verksamhetsfält, som af ålder varit kvinnans, nödvändiggjorde ett tillmötesgående i krafvet på befrielse från de inskränkningar i kvinnans mänskliga rättigheter, som hon genom lag och sed hittills varit underkastad. Och, i sanning, då vi betänka, att de resultat, som vunnits, äro frukterna af företrädesvis ett enda århundrades arbete, så måste det erkännas, att en massa för kvinnans utveckling och verksamhet hämmande skrankor fallit och att de utvecklings- och arbetsfält, hon steg för steg vunnit, hafva varit betydande och vidsträckta. Den lika arfsrätten med mannen, *rätten* att blifva myndig och, slutligen, den *lika* myndighetsåldern för kvinna som man beteckna de viktigare milstolparne på denna frigörelsens bana i vårt land.

Det finnes land, hvarest man nått större praktiska resultat af kvinnorörelsen än hos oss; men vårt lands kvinnoemancipation har utförts med sans och måtta och under mindre stötande former och missriktningar än i mångt annat land, och detta lämnar ett godt hopp om framgång för vinnande af de berättigade sträfvanen och önskningsmål, som ännu förefinnas. Tydliga tecken till en inträdande reaktion hafva dock nu under det nittonde seklets sista årtionde gifvit sig tillkänna; en reaktion, som jag skulle vilja tro vara mera konstlad än verklig och egentligen blott produkten af en sensualistisk skönlitteratur. Men det har dock inträdt en stagnation i kvinnorörelsen, ett slags paus, under hvilken det förefaller mig, som visade sig medaljens fransida i en dager så ogynnsam som aldrig förut. Och fastän jag i det stora hela ser denna viktiga rörelse i optimistens ljus, så finns det dock ögonblick, då jag frågar mig själf, om våra dagars unga kvinnor i karaktärens ädelhet och själens förfining hunnit ett fjät före sina mormödrar och dessas mödrar. Den nyligen hållna kvinnokonferensen lämnade visserligen en vacker exposé såväl af kvinnogärning som kvinnolater. Värdighet, sans och moderation voro drag, som genomgående präglade denna kvinnoförsamling. Men den unga kvinnan, hon, som företrädesvis fått tillgodogöra sig frukterna af kvinnorörelsens sträfvanen, hon, som fått vandra de bäst banade vägarna, var emellertid anmärkningsvärdt fåtaligt representerad i denna samling. De äldre kvinnornas antal var mera talrikt; men hufvudbeständsdelen, den beständsdelen som gaf konferensen dess färg, tillhörde medelåldern. Det var emellertid våra yngre kvinnor, särskildt de unga flickorna, hvilka de nyss omnämnda betänkligheterna egentligen gällde. Ty huru gärna jag än önskade dela de stora och glädjande förväntningar en Anna Sandström och flere med henne uttalade öfver kvinnosakens betydelse för kultur och framåtskridande, mig synas saker och ting icke så lofvande. Mig synes det, som om värdighet, sans och moderation äro sällsynta egenskaper hos vår tids unga kvinna, framtidstankarnas bärarinna. Mig synes det, som hade vårt sista årtionde fostrat en skara kvinnor med kultiverade, för att icke säga öfverkulturnade känslor och

kalla hjärtan, kvinnor, hos hvilka matt plikt-känsla, slapphet i uppfattning af blods- och familjebandens helgd, oförmåga till försakelse och uppoffring nära nog kunna sägas vara kännetecknande drag. Och man vet sig mången gång knappast hvarken ut eller in i detta fin-du-siècle-riktningens kaotiska virrvarr af meningar, påståenden och idéer. På samma gång ett rop på frihet och ett förnekande af frihet, ett skriande på plats för utvecklande af den egna individualiteten och ett fullständigt åsidosättande af nödig hänsyn till en svagare naturs lika rätt. De mest oförenliga motsatser mellan fordringar och ansvarskänsla, mellan anspråk och plikter. Ihåliga fraser om tolerans och frisinne, som föras på tungan, men hvilka äro parade med en gränslös ofördragsamhet. En hel arsenal af paroller och slagord, hvilka kunna väcka både löje och led. Det fordras i sanning en mycket god vilja för att kunna tro, att vi i kvinnoväg gjort ett utbyte af något förvisso mycket ofullkomligt af högre slag mot ett fullkomligare af lägre!

Händer det ibland, att man hos en eller annan ung kvinna skulle på allvar vilja försöka att sätta sig in i en lifsuppfattning, som — ehuru vida skild från ens egen — man dock tror vara verklig och lefvande, så kan en person med omodern förväntningar på beständighet och konsekvens få höra så olika meningar i dag och i morgon, bevittna så täta och plötsliga »omstörningar» i åsikter och öfvertygelser, att hon med sin brist på smidighet däri ser ett bevis på karaktärlöshet och godtycke. Hon kan möjligen fatta, att en revolution i öfvertygelse och lifsuppfattning *kan* inträffa; men hon kan icke fatta, att en sådan omstörtning kan genomgå, utan att det skall uppstå en viss svårighet att återvinna andlig jämvikt; hon kan icke fatta, att den kan försiggå, utan att efterlämna ett betänkligen rubbadt själförtroende. Detta är *en* ibland de många gåtor, man ställes inför, om man vill söka kärnan bakom skalet.

Men detta — kan man möjligen tycka — bör icke sammanblandas med kvinnorörelsen. Det är fel, som bero af tidsandan och de gängse naturalistiska och sensualistiska lifsåskådningarna, och de berörda missriktningarna äro gemensamma för båda könen. Må så vara! Men man har nu en gång vant sig att i sedligt hänseende begagna en högre måttstock för kvinna än för man — detta innebär ju egentligen något för oss kvinnor smickrande — och då måste man beklaga, att vår tids unga kvinnor, på hvilka man borde vara berättigad att ställa högre anspråk än på föregående tidens, icke visa sig bättre intellektuellt rustade mot alla andefattiga teorier, icke mera moraliskt stålsatta mot hvarjehanda uppfattningar och läror af så betänkligen sedlig halt. Och vill man vara rättvis, tror jag, att man måste medgifva, att dessa vår tids läror, böjelser och later verkat mera depraverande på kvinnan än på mannen. De unga männen äro bättre disciplinerade och framhåfva sig mera sällan med den oförsynthet och det själförtroende, som icke äro allt för ovanliga hos de moderna unga nutidskvinnorna. Mannen har ju af gammalt förbehållit sig åtskilliga friheter i moraliskt afseende. Ofta stöter han äfven mycket allvarsamt konvensansens fordringar för hufvudet. Vanligen är han dock nöjd, om han blott känner sig fri från tvång och konsiderationer, och bryr sig då alls inte om att

ondgöras öfver »gammalmodiga åsikter och trångbröstad uppfattningar». Men en ung flicka, som funnit konvensansens skrankor för trånga — och onekligen äro de för henne betydligt trängre än för mannen — stoltserar gärna öfver sin frihet från fördomar, eller hvad hon anser som sådana, och gör anspråk på att äga vida vyer, på att vara »frigjord» och modern. Och oftast är hon intet annat än en eftergifven slaf under det egna jagets nycker, påhitt och fordringar. Och just emedan det är och förblir kvinnan, som ger prägeln åt umgängessättet och »tonen», är det ändå beklagligare att se henne »slå öfver», än hvad det är att se mannen göra det.

Men vare sig hos man eller kvinna, verkar den gängse fin-du-siècle-hallstämpeln synnerligen motbjudande på mig. Och sällan har något synt mig så välbehöfligt, vara ett så verkligt ord i sinom tid, som då fröken Mathilda Roos i sin roman »Skepp som förgås i stormen» i ädel harm, jag skulle nästan vilja säga med manligt mod, riktade sin lans, ingalunda såsom våra kritiker — som det syntes mig, ganska orättvist och kortsynt — ville påstå uteslutande mot fröken Ellen Keys bok, utan mot hela fin-du-siècle-uppfattningen. Hur lyckades hon icke på kornet träffa de moderna sofismerna och paradoxerna, den moderna slangen, hela den pretentiösa, men i själfva verket så flacka jargonerna. Det är dekadansen hon velat träffa in i hjärteroten, och hon har lyckats. Hon har låtit den framträda såväl i dess mera menlösa och förtäckta form som i dess vederstyggligaste, den motbjudande tragedi, för hvilken Wejerlingdramat i det verkliga lifvet gång på gång fått tjäna som föredöme. Det *sköna* har onekligen fått träda tillbaka för det *sanna* och det *goda*, då fröken Roos — en andra Fredrika Bremer — i denna sin bok låtit konsten tjäna som medel för vinnande af människovänliga och sociala syften. Säkerligen uppfattade fröken Roos till fullo det offer hennes konst fick bringa, säkerligen insåg hon, att en roman sådan som »Skepp som förgås i stormen» hvarken kommer att förstås eller läsas, då de tidslyten och de missförhållanden, mot hvilka hon riktade sitt anfall, ramlat eller afnötts. Och måhända är den stund, då många af de förskämda, moderna idéerna och åsikterna måste vika, icke synnerligen aflägsen, ty ligger det icke i närvarande tidsriktning något så osundt, öfverdrifvet och måttlöst, att det borgar för att den skall blifva hastigt öfvergående?

Och hvad litteraturen beträffar — den litteratur, som, låt vara, i ett än så estetiskt raffineradt omhölje, offerar åt en förskämd smak genom förhäriligande af otoglad lidelse, af frivol njutningslystnad, framkallar den dock icke öfvermåttad? Blir den icke i längden osmältbar? — Äfven om dessa åsikter förfäktas af så spirituella pennor som — för att hålla oss till kvinnliga författare — en fru Mallings och en fru Marholms? Inom vår litteratur härskar, förutom en förmilig kult för känslan, en utpräglad förkärlek, för att icke säga vurm, för medicinska och psykologiska ämnen. Att detta senare ännu måste innebära en stor lockelse för våra författare, kan en hvar förstå; men det förefaller mig ofta, som om denna smak hölle på att urarta, som bjödes man mången gång på en psykologi så sökt, att den närmar sig gränsen till psykonosologi. (Forts.)

set; den är uttrycket för ett sundt och normalt sinnestillstånd.

Det är så sant mänskligt, så naturligt att önska. När vi upphöra att önska för oss själva, önska vi för våra barn, och knappt är en önskan uppfylld, förrän en ny födes i vårt hjärta. Önskningarna kosta ingenting, de öfverhoppa hindren och leka med det osannolika. Men genom dem uppkomma äfven med viljans tillhjälp planer, hvilkas förverkligande kan för oss blifva förändringar till det bättre. »Hon tänker på en åker — och köper honom,» står det om den dygdiga hustrun i Ordspråksboken. Önskningarna äro ej sällan ansatser till lyckligare förhållanden och innebära ofta fröet till en rikare utveckling. Det är följaktligen tillåtligt att hysa önskingar, och vi äro ingalunda pliktiga att utan urskillning undertrycka dem.

Härmed är emellertid ej sagdt, att alla önskingar äro tillåtna, att alla äro goda, sunda och oskyldiga, samt att vi få släppa på oss helt fritt, hvad fantasien i denna väg kan behaga frambesvärja. Önskingarna äro understundom af sådan art, att de skada och fördärfva verkligheten för oss. Jag påminner blott om något, som vi äldre från vår ungdom minnas under namnet »bygga luftslott» och som våra barn nu i sin tur måhända som bäst hålla på med. Detta kan vara ett ganska oskyldigt nöje, en fantasiens naturliga lek; men låt oss undersöka, om det alltid är så alldeles ofarligt att hängifva sig däråt. Vi taga ett exempel ur det lefvande lifvet.

En ung flicka i en anspråslös lefnadsställning har stannat kvar i hemmet för att hjälpa modern med de många yngre syskonen. För tillfället sitter hon med en korg trasiga strumpor framför sig. Det vore synd att säga, att det är roligt att stoppa hål, som pojkar slita; men med friskt mod går det dock, och dessutom har hon tillfredsställelsen af att vara nyttig, af att lätta bördan för den, som håller på att tröttna, och medvetandet att hon bidrager att hålla huset på fötter. Men hvad nu? Arbetet sjunker ned i knäet på vår ungmö; hon stöder den lilla fina hakan i handen och blicken blir frånvarande. Hon är ej längre i det tarfligt möblerade hvardagsrummet; hon ser sagoprinsen köra fram med sina guldfuxar och slottet vinkar i fjärran. Hon ilar till hans möte, snart sitter hon vid hans sida, och bort »in's Blaue hinein» går färden. Om en stund tittar mamma i dörren och frågar efter strumporna. Kanhända erhåller hon ett vresigt svar. Och, hvad värre är, pappas mångåriga biträde i affären, hans värderade och bepröfvade vän, får ett blekladigt nej på sitt hederliga friareanbud. »Prinsen» låter nog vänta på sig, han, och hän svinna åren i ilande fart under fäfan bidan.

När önskingarna börja alstra leda för den verklighet, i hvilken vi lefva, missnöje med det närvarande och en känsla af att vår närmaste omgifning är trivial och tråkig, då är tid att vara på vår vakt. Då äro de på väg att draga oss i olycka och fördärf.

En nödvändig förutsättning för att man skall känna sig lycklig på den plats i lifvet, där man är ställd, är nämligen att man nyktert ser tingen an, koncentrerar hela sitt intresse på sina plikter och försöker att göra det bästa möjliga af det förhandenvarande. »Den är lycklig, som tror sig vara

det,» har en författare sagt. Tillåt alltså ej fantasien att löpa bort med förnuft och handlingskraft! Jaga ej efter ett fantom, som ständigt skall gäcka dig! Den enda verkliga lycka, som finnes, står vid din egen dörr. Men ack, hvem ser och erkänner det? »Ordet *lycka* är i lexikonet ett substantiv, men i lifvet ett verb, som i förfluten tid konjugeras med saknad och i tillkommande tid med hopp, men ej har något presens.»

Men de mänskliga önskingarna kunna vara mycket sämre än de nu antydda — de kunna vara syndiga och otillåtna; detta äro de framför allt, när de gå andras rätt för nära. Den fattige önskar sig den rikes rikedom. Ej så att han med fast vilja besluter göra sig en liknande förmögenhet och med okuflig energi under hårdt arbete och pinsamma försakelser går till verket, utan afundsjukt, med bitterhet och hat i hjärtat åtrår han just hvad den andre äger. Den ärelystne önskar sig de utmärkelser, som komma kamraten till del, och missunnar denne hans framgång, och så vidare i oändlighet. Och i allmänhet är det tyvärr så, att hvad människan ej kan åtkomma, hvad hon ej kan få äga, det önskar hon lidelsefullast och intensivast — sådan är naturen. Men här gäller det att taga viljan till hjälp och kufva önskingen, innan man är slaf under den. Ingenting är farligare än att lämna fritt lopp åt dylika önskingar, ty de förhärja hela ens tillvaro; de tända en eld, som bränner och förbränner.

Men hvar är gränsen mellan det tillåtna och det otillåtna? Det gifs önskingar, som jag bestämdt känner äro goda; de kunna med flit och ihärdighet realiseras och sålunda föra mig framåt. Det gifs andra, som jag bestämdt känner äro orätta, och som skulle draga mig nedåt, om jag öfverlämnade mig åt dem. Men mellan dessa ytterligheter ligger ett område, där jag ej alltid ser gränsen tydligt utstakad. Hur skall jag veta, hvad jag får och icke får önska?

Framlägg dina önskingar i bön för Gud! Kan du ej det, då hafva de fått sin dom och måste dödas i hjärtat som fömättna eller syndiga. Kan du däremot bedja Honom uppfylla eller om hjälp att förverkliga dem, då må du fritt och utan betänkligheter nära dem i din själ. Låt dem då blifva den drifkraft, som för ditt lif uppåt till soligare nejder!

Men må vi framför allt ej glömma, att vår första önskan bör vara den att göra Guds vilja! Den önskan skall förjaga alla dåraktiga drömmar och sjukliga fantasier. Den sammanfattar i själfva verket i sig allt, hvad vi kunna begära för att blifva lyckliga. Att eftertrakta rikedom, upphöjelse och ära kan vara vanskligt nog. — Många rika äro olyckliga; många högt uppsatta oroliga och trötta vid den storhet, de fikar efter och som de kanhända ej skulle äga mod att afsäga sig, men som lik en Nessusskjorta bränner och söndersliter dem; många snillen och konstnärer känna sitt lif förbittradt genom afunden och klandret. — Att bringa sina önskingar i öfverensstämmelse med Guds vilja, det är det tryggaste. Blott på den vägen kommer man till harmoni med sig själf eller, med andra ord, blir lycklig.

Dröm.

Hur ljufvigt det är att lefva, glad som fågel på kvist! Att lefva sitt eget sorgfria, ljusa lif som han. — Den kvisten brytes af susande vind, hvad mer? Den lille sångaren vet ju, att han har vingar.

Hjärtat blir understundom så fullt af tacksamhet, af ödmjuk, jublande tacksamhet. Rundt om är endast solljus, det doftar af violer och björklöf, värmande, hägnande godhet sträcker famnen, väna ord nå örat. Hela lifvet är så vackert som hvitaste häggblom. Alla mörka stunder glömmas, man minnes endast glädje och rosor. Ja, glädje och rosor i rikaste mått! Den tärande sorgen har icke funnit vägen hit till vår gamla prästgård — det har varit skymmande skuggor allenast — men för öfrigt ha de sekelgamla lindarne blott susat och hviskat om lycka och ro. — Det är däjeligt att lyssna till det suset halft i dröm. Att förnimma det rastlösa lifvet där långt utanför, där borta i världen — förnimma det blott som ett aflägsset eko. Att bo som i ett sago-slott långt inne i en furuskog. Att se omkring sig allt kärt man har, allt detta gamla, vid hvilket man vuxit upp. Att blicka in i trofasta ögon, där endast och allenast ständig kärlek lyst en till mötes. Att hvarje afton höra välsignelsens ord läsas af den, man öfver allt har kär. Att sjunga som den unga våren själf lär. Att dricka sig otörstig af diktens våg. Med Faust lyssna till påskklockornas klang. Med Almqvist drömma bland »törnrosor». Vid Rydbergs hand ströfva omkring i pinieskuggad nejd. Hos Virgilius tjusas af tankedjup och klarhet. Höra Wennerberg tälja sina »trollrunor». Andas fjällluft vid Björnsons Fortællinger. Hvilken rikedom det dock finns af skönhet. af välljud, af stora, ljusa tankar! Det är bara att ta emot, att lefva sig in i all denna härlighet och att tacka för hvarje sådan stund af njutning, af verklig, ogrumlad, lefvande lycka.

Ja, att tacka. Sinnet blir så vekt. Alldeles som när man hör Schumanns »Glückes genug» — då känner man, inte sant, ett behof att knäppa sina händer — det är jubel, det är lifsglädje, det är längtan, och det är ändå något mer än allt detta, det är något af blå himmel med. Eller som när man lyssnar till Adagiot ur »Pathétiquen», eller till första satsen i Månskenssonaten. — —

Det är så tyst och stilla rundt omkring. Stör ej vår ro — hviska granarna utanför mitt fönster. Åh nej, i min håg bo bara sol och tack. Jag ser ej fram, jag ser ej tillbaka, jag glädes blott åt allt, som är, åt allt, som gifves mig, kärlek, förståelse, hjärtevärm, dikt och blommor. Det är som en dröm alltsammans — som en dröm.

Adi.

Spanska kvinnor.

I dessa dagar, då hela världens blickar äro riktade på det olyckliga, men stolta Spanien, torde det måhända intressera våra läsarinor att höra något om den spanska hufvudstadens mest framskjutna kvinnor. Vi återgifva därför efter en utländsk tidskrift några hastiga konturer, tecknande trenne af Madrids tongifvande damers lif.

Hertiginnan af Alba, näst drottningen och de kungliga prinsessorna landets främsta kvinna, är typen för vår tids spanska adelsdam. Hon är stolt, utan att vara hög-färdig, stolt öfver sin härkomst, såsom kung Filip ville att hans spaniorer skulle vara. Också är hon en ättling af Fernand Nunez. När hon, en behaglig flicka ännu i sina ton-år och arftagerska till en stor förmögenhet, gjorde sitt inträde i Madrids societet, omfladdrades hon af en skara friare. Men hon ville icke hafva någon af dem. »Jag gifter mig endast med det blåaste blod i Spanien», sade hon till en väninna. Och hon höll ord. Hon äktade hertigen af Alba. Hertiginnan är ej någon frappant skönhet, men hon är en god och klok kvinna. Såsom spanjorskor i allmänhet är hon bigott. Sina barn uppfostrar hon enkelt och förståndigt. Hennes äldsta dotter, donna Sol, är en okonstlad, fitig skolflicka, som ännu ej är »ute».

»Gossarna Alba» äro den lille konungens intimaste lekkamrater, och det är en känd sak, att drottning Christina är nästan till öfverdrift noga i val af sällskap åt sin son.

I likhet med sin man är hertiginnan mycket road af sport. Hon jagar, rider och kör, och när hon efter säsongen hvilat ut på något af familjegodsen i grannskapet af Sevilla, ikläder hon sig torerons åtsittande dräkt och bredskyggiga sombrero och rider in i den inhägnad, där de vilda tjurarna förvaras. Där deltagar hon med lif och lust i det spännande nöjet att reta djuren med lansar och därpå skilja dem från den öfriga hjorden. Hon är äfven skicklig seglare och tillbragte en del af förliden sommar tillsammans med sin släkting ex-kejsarinnan Eugenie ombord på lustjakten Thistle, kryssande på Medelhafvet.

Penningearistokratien representeras inom Madrids societet af markisinnan af Manzanedo. Ingen lång rad af stolta förfäder blickar ned på henne, hennes vapensköld bär icke ett månghundraårigt sköldemärke, men om det är sant, att skönhet, behag och förfining också äro ett adelskap, så har naturen förlänat henne detta. Då hon därtill är omätligt rik, hafva Madrids högsta kretsar hälsat henne välkommen.

Markisinnans af Manzanedo fader var hattmakare, hennes man bankir. Båda hoppade stora rikedomar. F. d. hattmakaren blef hertig af Santona och markis af Manzanedo. Hertigtiteln testamenterade han åt sin dotters äldste son — i Spanien har ägaren af en titel rättighet att öfverlåta den åt hvem han vill. Efter sin fars död bosatte sig markisinnan i Paris och tillbragte där många år, så att hon blef nästan lika mycket fransyska som spanska. Ett nationaldrag kunde hon emellertid aldrig utrota ur sin natur — smaken för tjurfäktingar, och aldrig fann man henne frånvarande vid någon större fest af detta slag.

I Madrid äger hon ett gammalt palats, doldt af åldriga träd vid Paseo de Recoletos, i Paris ett hotell nära la Madelaine. Rummen äro inredda med modern lyx och komfort och dekorerade af konstnärer. Den högättade hertiginnan af Alba är intim vän med hattmakarens dotter.

Såväl markisinnan som hennes äldsta dotter Maria intressera sig lifligt för kvinnosaken och hålla på kvinnans likställdhet med mannen. När sådana ämnen som gamla anor, tappra förfäder m. m. komma på tal, af-

bryta de med ett skämt och ett: »Det där var ju så längesedan!» På sin landt gård Santona vid Biscayaviken är markisinnan hela ortens hulda fé.

Förra sommaren hade folket där ställt till en midsommarfest uppe på ett af de kringliggande bergen. Markisinnan klättrade själf upp för den branta bergslutningen, deltog lifligt i festen och dansade med bond-drängarne deras aragoniska jota. Med allt detta är hon nog bigottt att företaga den årliga pilgrimsfärden till Lourdes.

Hvad bildningsaristokratien beträffar, är den, om man undantager den kungliga familjen och diplomatiska kåren, föga representerad inom den spanska hufvudstadens förnäma kvinnovärld. Drottningen intresserar sig visserligen för allt, som rör konst, litteratur och vetenskap, men alldenstund hon lefver ganska tillbakadraget, är hennes inflytande ej stort. Förr voro en känd hertiginnas salonger samlingsplatsen för konstnärer och författare, och den spanska skalden Juan Tenorio, »Jose Zorilla», gjorde där sin debut.

Den uppfostran de spanska kvinnorna erhålla i klostren, är så beskaffad, att den litterära världen blir ett fullkomligt terra incognita för dem. Däremot gör den dem ingalunda likgiltiga för världsliga nöjen.

För ett tiotal år sedan kom till Madrid från den spanska provinsen Galicien en ung dam, donna Emilia, grefvinna Pardo Bazan. Hon utgaf ett par romaner och skref följetonger till tidningarna. I början omgafs hon af en liten, men vald krets af intelligent och lärddt folk, rekryterad nästan uteslutande ur den högre medelklassen. Så småningom kom hon in i den högre societeten och blef där en gunstling. Ingen bjudning, ingen soaré i Madrid anses nu mera lyckad, om ej grefvinna Pardo Bazan är med.

Under en följd af år hafva föreläsningar hållits i Ateneum-klubben. Dessa föreläsningar hafva varit underhållande och bildande, men i regel endast åhörts af herrar — en och annan dam visade sig ibland på läktaren. Men en dag lästes i tidningarna en annons, som tillkännagaf, att donna Emilia Pardo Bazan komme att föreläsa. Detta var revolution. Redan samma dag voro alla biljetter utsålda. Madrids hela societet åhörde föredraget. Trängseln var visserligen så stor, sorlet så högt och nyfikenheten så stegrad, att största delen af hvad föreläsarinnan sade gick förloradt. Sak samma. Föreläsningarna äro nu på modet och donna Emilia Pardo Bazan den mest omtyckta bland föreläsarne. Madrids »grädda», ministrar, generaler, medlemmar af Cortes, diplomater med fruar, underlåta sällan att närvara.

Om Madrid skulle blifva en i intellektuellt afseende vaken, konstälskande stad, skall hedern däraf tillkomma denna på hufvudets vägnar så högt begåfvade gräsänka. Grefvinnan Pardo Bazan är hvarken vacker eller intagande — hon är kort till växten, fetlagd och kläder sig excentriskt. Hon älskar skrikande färger och förstår sig ej på att välja dem som harmoniera. Sitt svarta hår färgar hon rödt. Men hennes vackra ögon, höga panna och vänliga, kvicka blick vittna om tankeskärpa och skaldebegåfning. Hon ger ut en tidskrift och skrifver däri de flesta artiklarna själf.

Haf tand för tunga!

Finns någon, som likt mig undrat, hvarför egentligen tidningar föra en »Rättegångs- och polis-afdelning»? Kan någon publicist- eller juristfru gifva en upplysning, huruvida den afdelningen måste förekomma?

Nog vet jag, att det finns en klass af tidningsläsare, som hufvudsakligen studera den spalten. Men är det därför nödvändigt att alla större och smärre »mål» skylta i bladet, för att ej tala om hur tidningarna, äfven de af rang, kunna under månader servera spaltlånga referat från domstolarna, när någon »celeber» process förekommer. Det senare har väckt min och äfven andras leda.

I humanitetens namn frågar jag: Skulle ej en person, som suttit på de anklagades bänk, lättare upprättas, om ej alla tänkbara detaljer ur hans förhållanden, sanna och osanna, komme till hela världens kännedom?

Hur många gånger ha ej osanna rykten af illasinnade, eller tanklösa personer gjort om intet människors framtid och lycka, äfven sedan domstolen kanske fällt ett frikännande utslag!

Några gånger har jag sett unga människor omöjliggöras genom att »ha stått i tidningen» för någon ej alltför stor förseelse, som faller under lagens bestraffning, och jag har sett föräldrars förtviflan däröfver. Flere gånger har jag tänkt framställa den fråga jag nu gjort. Återstår att se, om någon besvarar den.

Säkert har pressen härvidlag ett tungt ansvar. Och säkert borde vi alla, hvar i sin stad, tänka: »Haf tand för tunga!»

Spectator.

En svenskas framgång vid utländskt universitet. Vid nyligen uti Newham college, Cambridge, företaget val tillföll det stora Maria-Kennedy-stipendiet å cirka 1,500 kr. en svenska, fröken Anna Paves. Stipendiet är det högsta Newham college har att gifva och är afsedt för själfständigt vetenskapligt arbete. Fröken P. är den första utlänning, som lyckats tillkämpa sig detta mycket eftersträfvade pris och öfver hufvud taget den första som vunnit det på grund af utmärkta kunskaper inom engelska språkvetenskapen.

Fröken P. är en af Wallinska skolans studentkor, aflade förra året »Bachelor of Arts»-examen vid Cambridge universitet och studerar för närvarande uti Heidelberg.

»Delsbostintans» bröllop. Å Ramsjö i Helsingland vigdes i onsdags fröken Ida Gawell, dotter till framlidne kyrkoherden J. Gawell och hans efterlämnade maka, samt praktiserande läkaren Moritz Blumenthal från Stockholm.

För våra husmödrar väl värd att beakta är firman Th. Winborg & C:os annons om alkoholättika och träättika och dessa olika ättiksorters betydelse för hushållet och den tekniska industrien.

I lefvande lifvet och ej »i skuggornas värld» dväljes ännu den finske skulptören C. E. Sjöstrand, såsom framgår af följande bref, hvilket kommit oss tillhanda från Helsingfors:

I nr 27 af Idun för innevarande år ingår (under rubrik »Ur skuggornas värld. Några minnesblad för Idun af Vilhelm Bäckman. VI. Atelierstudier.») en artikel, i hvilken bland annat talas om finske skulptören Carl Eneas Sjöstrand. Den uppgift, som där lämnas, att denne konstnär numera skulle vara afiden, är emellertid felaktig. Carl Eneas Sjöstrand är ingalunda död, om också åren gjort hans vackra hufvud hvitt, årligen utställer han ännu nya arbeten på konstexpositioner i Helsingfors, och ännu äger han sin betydelse som »Kalevalas förkroppsligare»,

i det han senaste vår bland annat utställde ett synnerligen omfattande projekt, i hvilket alla hufvudpersonerna i Kalevala figurerade, och hvilket afsetts att, utfördt i stor skala för en af Finlands landsortsstäder, blifva ett betydande monument.

Om herr Bäckman komme till Helsingfors och mötte Carl Sjöstrand på gatan — och han rör sig ofta ute — så kunde herr B. konstatera, att Sjöstrands apparition allt ännu måste väcka uppmärksamhet. Ty en vackrare, ståtligare och raskare gubbe får man sällan se. Det finnes därför ej många Helsingforsare som ej känna honom, åtminstone till utseendet, och som nu med förvåning läst i Idun, att han vore död. Upplysningssvis vill jag meddela, att Sjöstrand, som åtnjuter mycket stor aktning af alla som känna honom, är strängt anlitad såsom lärare i skulptur vid finska konstföreningens skola samt vid Polytekniska institutet i modellering och figurteckning, samt att vi alla här hoppas länge få behålla den skicklige läraren och genompraktige gamle mannen, hvars obrutna hälsa också, mänskligt att se, kommer att ge honom krafter att många år framåt verka för den finska skulpturen, hvars grundläggare han är.

Såsom f. d. elev till Carl Sjöstrand har jag i sanningens intresse velat gifva Idun dessa upplysningar och hoppas ärade redaktionen på något lämpligt sätt inför rättelse.

Djurgårdsteatern. Litet muntration kunna vi då sannerligen så väl behöfva i denna trista gråvädersommar, och hr Ranfts ansträngningar där ute på Djurgårdsteatern att kasta åtminstone en löjets solglint öfver vår väg vare varmt väl-signade. Efter den tyska farsen »Askonsdag» bjuder han nu sedan i tisdags på ett franskt lustspel »Fågel Phoenix» af känt märke: *Leon Gandillot*. Bevars, vi vilja långt ifrån påstå att stycket tillhör de bättre i sin genre — det har bland annat det stora felet att mattas betydligt i de senare akterna — men, som sagdt, vi äro nu i dessa dagar därhän komna, att vi med särskildt giriga fingrar plocka lifvets äfven tarfligaste glädjeblosser. Och när då dessa mängas med sådana ganska »praktfulla» exemplar ur scenens drifbänk som nu senast hr *Victor Lundbergs* landtliga apotekselev i Beaugency eller fröken *Borgströms* äfventyrslystna lilla pillertrillarfru från samma goda franska Grönköping, då ha vi just intet skäl att klaga på vårt öde — för den kvällen! Kunde nu inte hr Ranft styra om litet solsen på förmiddagarna också? — det skulle väl då vara i form af matinéer — ty naturen, hon tyckes ämna spela tragedi hela denna långa tåresommar.

Liten Inger.

Berättelse från 1500-talet
af **Elisabeth Kuylerierna.**

Ein Leben ohne Liebe ist ein Todtkranz — ein Schmuck den eine geschmacklose Hand gefasst hat, in dem der Centralstein fehlt.

Kiama.

Den sjuttonåriga Inger, rike Peder Krämares dotter, satt vid sin sybåge och lät tankfullt de brokiga silkesdockorna glida mellan sina smala, hvita fingrar. Hon var vacker, trots den mycket enkla dräkten, en kjol af grön särduk samt ett mörkrödt snibblif eller bindetroja, öfver hvilken satt en snöhvīt, af många spetsar bildad krage. Det ljusa håret betäcktes af en svart sammetshuva.

Inger var enda barnet till den rike och snåle köpmannen, en af staden Vadstenas

mäktigaste män på 1500-talet. Hennes mor hade dött, när hon ännu var helt liten, och Inger kände sig ofta ensam, ty till den stränge fadern kunde hon icke gå med alla sina veka flicktankar, alla sina undrande frågor, hvilka spirat upp inom hennes unga sinne likt blommor, kallade till lif af sommarsolen.

Men hon kunde så många glada visor, liten Inger, och så sjöng hon lätt bort all den längtan hon icke förstod och kvittrade som en liten burtämd, bortskämd fågel; hennes bur var så stor och rymlig, att hur hon flög och flög, kände hon icke gallet, den omfattade hela staden, den blåa, tju-sande fagra Vättern och till och med de stora godsen på landet, där hon hade många väninnor. Det är så, att man vanligen icke vet af sitt hämmande galler här i lifvet, förrän omständigheterna kräfvat, att man bryter sönder det, och till Inger hade ännu icke de stora, omutliga fordringarna kommit.

Hon svängde glädtigt om på dansgillena med stadens ungersvenner, men deras varma blickar råkade icke mål. Hon kunde skämta som ett barn, Inger, därför att ingen förstått väcka kvinnan inom henne.

Där hon nu satt vid det blyinfattade fönstret, kunde hon se den höga tegelstensmuren omkring det praktfulla Birgittinerklostret, och lutade hon sig litet framåt, såg hon också de höga, lummiga frukt- och kastanjeträden inne i nunnornas vackra trädgård, men hennes klara, lifsvarma blick dröjde ej länge vid denna »begravningsplats», som hon i sina tankar kallade den, hon betraktade hellre den blåa värhimeln och lärkorna högt, högt däruppe. De hade för icke så längesedan kommit med sitt glada budskap till nordens, och Inger hade hälsat dem med jubelrop, ty vintern var lång och arbetet vid sybågen enformigt, och så var det så mörkt och tyst i den stora dagligstugan.

Med våren kommo främlingar och blomdoft och fägring till Vadstena, och Inger kunde fritt få ströfva omkring i skog och mark.

Någon knackade helt sakta på dörren. Inger ropade ett vänligt:

»Stig in!»

En ung man, högväxt och smärt, med mörka ögon i ett blekt, långdraget ansikte, åtlydde kallelsen, gjorde en lätt bugning och lade den enkla sammetsbaretten ifrån sig på närmaste stol, hvarefter han med handen ordnande strök upp det strida, svarta håret från pannan.

»Du är ensam, Inger?»

»Ja, som du ser, Olof; hvad du ser trött ut, nu har du nog arbetat hela natten igen?»

»Ja, nästan — och jag frågar mig ändå själf, hvad det egentligen tjänar till,» sade han bittert, i det han tog plats midt emot henne och lutade hufvudet bakåt mot den högkarmade stolens snidade rygg.

Ingers blåa ögon fäste sig undrande på honom:

»Håller du då inte af din vetenskap längre?»

»Jo, men ser du, Inger: arbete är själens nödtorft för en ung människa, och hon begär mera af lifvet.»

»Hvad begär du då?»

Han såg på henne med ett underligt, vemodigt uttryck i sin djupa blick, men plötsligt flammade det till af het passion där inne i dunklet, och Inger rodnade af blygt förstående. De hade känt hvaran-

dra sedan barndomen de två, men allt efter som Inger växt upp, träffats mera sällan, ty »Olof den tyste», som han allmänt kallades i staden, undvek alla samkväm; han lefde en enstörings lif, fattig och utan fränder som han var.

Inger fattade hastigt tapisserinålen och började ifrigt sy färdigt ett ljusgrönt litet blad i den ranka hon höll på med, men hon visste icke, att så som det mjuka silket fyllde det nästan omärkligt uppritate mönstret, så fyllde också tusen böjliga känslotrådar de outvecklade hjärtbladen i hennes väsen och lät dem skjuta upp, saftigt gröna i reflex af det kärlekens solskens, hvilket värmande trängde sig intill dem.

»Vill du, att jag skall gifva svar på din fråga, Inger,» sade Olof slutligen, »eller är du kanske rädd att få höra det?»

»Nej, rädd är jag inte,» sade Inger frimodigt, »men — jag vill ingenting veta nu.»

»Och när får jag träffa dig igen, kanske inte på en hel lång månad; du vet mer än väl, att jag ej är någon välkommen gäst i rike Peder Krämares hus.»

»Men till mig är du hjärtligt välkommen, Olof; du är min käraste barndomsvän.»

»Slika ord kan jag inte tacka för, Inger. Hvem frågar efter prasslet af fjolårets blad, när våren sjuder inom en?»

Åter rodnade Inger; det var väl ej första gången hon hörde denna glöd, men den hade hittills lämnat henne oberörd, så var det dock ej längre, hon drogs magnetiskt mot den famn, hvilken i hvarje Olofs ord smekande breddes emot henne, och barnet vek alltmärligt för den hängifna, älskande kvinnan.

»Våren har så nyss kommit,» sade hon sakta och förvirradt: skulle han förstå henne?

Olof den tystes bleka ansikte fick färg, han lutade sig fram och tog Ingers lilla hand, som villigt släppte nålen, och han sade med en smeksamt varm klang i stämma:

»Våren kommer alltid sent till nordens, men kanske just därför hålla vi den så utsägligt kär.»

Han kysste en efter en af de små dansande fingrar, hvilade på hans magra, kraftiga hand, och vid dessa heta kyssar ryste Inger ofrivilligt till af bäfvande, oförklarlig lycka; det var en löftets helgmorgon utan alla ord, som frades af de båda unga.

»Och när får jag träffa dig igen, Inger,» frågade Olof slutligen.

»Jag går hvarje morgon i mässan i Röd-kyrkan,» sade hon tvekande.

Han nickade tyst och reste sig upp. Fader Peder var att förvänta hvilket ögonblick som helst, och Olof visste, att hans åsyn endast var misshaglig för den dryge pänningfursten.

Så många härliga vårmorgnar, som nu följde för Olof och liten Inger! De begärde icke mer än stundens lycka, och därför fick njutningen aldrig det afslagnas fadda bismak, de fordrade ännu ingenting annat än denna ljusa, orefleterade kärlek, som icke jordbindes af tränga hänsyn.

»Jag är din lärare, Inger,» sade Olof en dag, då de vandrade vid Vätterns grönskanstrand på en stig, så smal och igenvuxen, att de endast med möda kunde gå i bredd, »eller är jag kanske snarare din läkare, som dag för dag ger dig in af människosläkets lifselixir — kärleken.»

»Gif mig mera — mera,» hviskade hon lidelsefullt, »nu vet jag, hvad jag längtade

etter, hvad jag undrade öfver. Du har tydtt alla mina gåtor, Olof.»

De gingo med armarne slingrade om hvarandra ned i Susenborgshagen, där fordom Birger Jarls mäktiga fäste stått, och i kapp med fåglarne kvittrade de sin unga kärlekssaga, denna saga, hvilken mer än andra är berättigad att alltid börja med de vemodiga sagoorden: Det varen gång...

»Hur skall det bli, min Inger, när präfningarna komma och man skall söka att slita oss ifrån hvarandra,» sade Olof efter en stund.

Inger hade satt sig på en mossig tufva och såg ut mot sjöns glittrande vågor. Olof låg vid hennes fötter, med blicken riktad på hennes täcka, ljushylta ansikte. Hon svarade icke genast; det bortskämda barnet, som knappast visste, hvad sorg ville säga, kände en frisk, sund människas fasa för ett kvaft, jämmerfullt sjukrum, men var det så, att det hon höll kärast i världen fängslades på sorgens sjukbädd, ja, då ville hon också stå därinne i mörkret och kämpa om det med själfva döden. Hon tog sakta den lilla svarta mässboken, hvilken låg på hennes knä, gjorde tvänne gånger korstecken öfver dess prässade pärm och sade högtidligt:

»Vid den heliga Guds moders namn lofvar jag att aldrig svika dig, Olof.»

Stackars liten Inger, de orden fick hon tillfälle att pröfva, ty skvallret var en ört, som växte lika frodig då som nu, och man hade snart samlat ett helt fång af den på vägar och gårdar, och detta bars nu till rika Peder Krämare. En hade sett hans dotter där, en annan där, och alla hade

sett henne tillsammans med Olof den tyste. Och så tog sommarsagan slut, när de första höstlöfven föllo. Fader Peder blef vred och lät hårda ord falla likt isande slagrägn öfver Inger; det är så människorna ofta döda glädjens frukblom i unga sinnen, och Inger blef allvarlig och tankfull. Det lade sig ett beslutsamt drag omkring de fint skurna läpparne, leendet kom mera sällan och ofta mängdt med tvifvel på fröjdens äkthet.

Den ene förnäme och rike friaren efter den andre tillbakavisades stolt af den fagra köpmandottern, som flitigare än förr satt vid sin sybåge, men nu broderade hon med mattare färger och i mindre lekande mönster.

Bister, med rynkor i pannan och med en blänkande guldkedja på sin dyrbara dräkt stod fader Peder en morgon framför sin egensinniga dotter.

»Vill du ej äkta någon af de män, jag utsett åt dig, så skall du bli himmelens brud,» sade han kallt. »Olof får du aldrig.»

Inger blef blek, och hon såg med ett ångestfullt uttryck mot den höga klostermuren, hvilken glödde röd som en flammande hotelse emot henne.

»Olofs trolofvade är och förblir jag,» sade hon fast.

»Är det ditt sista ord?»

»Ja.»

»Så hör då också mitt: den dag i dag är för jag dig till mor abotissan Märta Turesdotter. Ett år har du trotsat min vilja, nu är mitt tålmod slut. Du får taga farväl af den värld, det ej lyster dig att med rätt sinne njuta af.»

Inger hade nyss fyllt aderton år, våren stod ånyo för dörren och fågelsången jublade med tusen välkända ljud, men hon sänkte tyst hufvudet inför det maktspråk, hon ej förmådde bryta, ty där man ej kan spela på hjärtats strängar, kan en kvinna sällan locka fram den sökte melodien. Bittra tårar föllo på det blanka silket och gjorde det ännu blankare, men inga öfvertalande ord häjdade Peders gång till klosteret.

Olof fick icke ens taga farväl af sin Inger, hon kunde endast smuggla till honom några fattiga, skrifna ord, och de föreföllo honom som hjärteblod, hvilket skulle förrinna, utan att han fick förbinda det.

Han rufvade öfver något, som den tiden ansågs liktydigt med ett gräsligt brott: klosterrof, men nu när sommarens glädjebloster blifvit omsatta på förnuftets kalljord, tvekade han, ty han hade ju hvarken hem eller härd att bjuda henne ännu. Armodets svarta, fuktiga mull skulle måhända döda deras kärlek, skulle komma den att förtvina eller förtorka.

(Forts.)

Innehållsförteckning:

Amelie Brandt; af J. A. Bergstedt. - När rosorna blomma...; af Adä. - I sekelstret; några tankar och reflexioner af E. V. A. - Sila mygg och svälja kameler eller Professorskan och hinkarne; ett penseldrag ur rama verkligheten af Chicot. - Önskingar: af Ellen Bergström. - Dröm; af Adä. - Spanska kvinnor. - Från Iduns läsekrets: Haf tand för tunga! af Spectator. - Ur notisboken. - Teater och musik. - Liten Inger; ber. från 1500-talet af Elisabeth Kuytenstierna. - Tidsfördrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Siffer-logogryf.

- 1, 3, 2, 7 = En vanlig sjöterm man ofta hör.
6, 4, 7 = En som i vatten så lätt sig rör.
3, 6, 5, 8 = För vissa fåglar begärlig föda.
9, 6, 4, 5 = Kan både hälsa och gods föröda.
1, 3, 8, 7 = Hvarmed rätt mången har nått sitt mål.
4, 1, 2, 7, 6 = En ganska enkel och blygsam skål.
1, 2, 3, 4, 5 = Om skön ju ofta beundran väcker.
7, 6, 3, 8, 9 = Utefter väggen sig alltid sträcker.
4, 2, 3, 6, 5 = Ett öfningsstycke uti musik.
1, 8, 9 = Bör kanske räknas till erotik.
5, 6, 9, 1 = I handskbutiken jag tror det finnes.
2, 1, 6 = En flod i Ryssland, om rätt jag minnes.
7, 2, 9, 1, 6 = Däri kan göras rätt månet hopp.
5, 6, 3, 1, 8 = Bra svår att hindra uti sitt lopp.
2, 6, 4 = En vederkvickelsens plats på jorden.
3, 8, 6 = En älf som flyter i höga nordnen.
7, 8, 9, 4 = I sommarvärmen ej gärna tåld.
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 = En gradbenämning på krigsman båld.
Moster Lisa.

Charad.

Mitt första finns af många slag, Af järn, af stål, af ek skulpterad, Är stundom äfven madrasserad, Försedd med fina öfverdrag.
I gamla slott jag finns, »antik», Med vapenlika monogrammer. Hos mig bo hyresfritt »madamer», Som stora drömmens romantik.

Mitt andra för allt lefvande Nödvändigt är som sol och vatten. Det stundom fås af själfva katten - Och smakar ej så rasande.

Jag är en sällsam jordisk lag, Som tvingar lif och död i ringdans. Jag ger åt jordelifvet fästglans, Men äfven gift, podager, slag.

Mitt tredje är en dundergod, Som ännu mänskobarnen skrämmer, Och liksom skrattar åt dess jämmer, När bärgen gifva återljud.

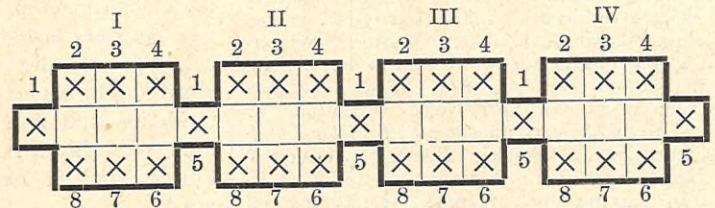
Till ledning nu jag säger blott: Mitt hela bredes för mitt första Såväl de mindre som de största - Och är ej allas ägölost. Adota.

Orggåta.

Följande bokstäfver och stafvelser sammansätts till nio ord, hvilkas begynnelse- och slutbokstäfver hvar för sig bilda namnen på tvänne hvarandra närgränsande svenska städer.

Bokstäfverna och stafvelserna äro: ad, al, an, ar, d, dro, ef, er, ia, ir, le, lo, med, n, na, nd, om, or, pla, ra, sed, st, te, u, us, v, van, ve. Orden äro: 1) ö, 2) gudinna, 3) fyrfotadjur, 4) styresman, 5) väg-längd, 6) rysk flod, 7) hvad en seglare stundom måste göra, 8) östkusten af Medelhafvet, 9) hvad Schweiz är. E. O. N.

Geografisk kedjearitmogryf.

I hvar och en af de med kors betecknade rutorna insättes en af de nedan angifna bokstäfverna, och är då den rätta lösningen funnen, så skola de bokstäfver, hvilka infalla i kedjans 5 mellersta länkar, gifva namnet å en halfö i Europa. Bokstäfverna äro: 2 a, 1 b, 1 c, 1 d, 3 e, 1 g, 1 i, 1 k, 2 l, 1 m, 4 n, 2 o, 1 p, 2 r, 1 s, 1 t, 1 y, 1 å, 2 ö. Länk 1: ö i Medelhafvet; länk 2: stad i Hannover; länk 3: vattendrag i Sverige; länk 4: stad i Sverige. Sibylla.

Räkneproblem.

Table with 4 rows and 4 columns of numbers: 1 2 2 2; 2 3 3 4; 4 4 4 4; 5 8 8 8

Siffrorna omflyttas, så att hvarje särskild rad - både de väg- och lodräta - gifva samma tal. Issé.

Namngåta.

Bilda af 9 a, 2 c, 2 e, 1 h, 2 i, 1 j, 1 l, 2 m, 4 n, 2 o, 3 r, 2 t, 2 v, 4 fruntimmers- och 2 karlnamn och ordna dem så, att de båda sista bokstäfverna i det föregående namnet äro lika med de båda första i ett efterföljande. Fix.

Rebus.

elserfrån ragnindeh

Moster Lisa.

Lösningar.

Logogryfen: Samvete: Eva, Set, mat, mes, Sem, mast, as, tam, Ave, vas, meta, tes, te, stam, Ems, samt, smet, tema, vase, amt, Svea.

Charaden: Väf-stol. Tiargåtan: Garnering: aga, rör, Natan, Edane, rofdjur, Ijojoki, negerbarn. Kvadratuppgiften: Åreskutan: Kurt, Aten, åska.

Förvandlingsgåtan: Danmark-Kolding: hank, orm, mila, skald, ister, lån, talg.

Bland nu befintliga Cacaosorter intages säkert förnämsta platsen af HULTMANS CACAO Guldmedalj vid 1897 års Konst- och Industriutställning i Stockholm.